

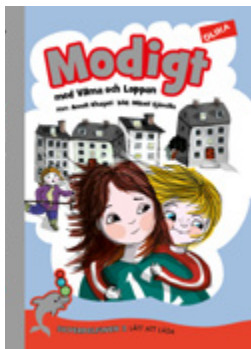
FRÅGOR SOM UTMANAR
STEREOTYPER UTAN
ATT FÖRSTÄRKA DEM.
NORMKREATIVT
HELT ENKELT!

OLIKA

Pedagogisk bokhandledning till

Modigt med Vilma och Loppan av författaren Anneli Khayati och illustratören Mikael Sjömillå

FRÅGOR OM VÄNSKAP, ILSKA, MOD OCH FUNKTION

1. I boken tycker Vilma att Loppan är påhittig och rolig. Berätta om någon du tycker om. Varför tycker du att den personen är bra?
2. Tant Stuesson kallas "Tant Suesson". Varför tror du att hon är så sur? Vad gör dig sur? Vad kan göra dig glad igen när du är sur? Hur känns det att vara sur tycker du? Hur kan du se på någon om den personen är sur? Var känns surheten i kroppen?
3. Adam i kiosken har mycket tålamod. Vilma tycker att han är som en godisfé. Vet du någon som är extra snäll? Varför tycker du att hen är det? Hur känns det i dig när någon är snäll mot dig? Hur tycker du att det känns att vara snäll?
4. I berättelsen blir Loppan arg på tant Stuesson. Varför blir hon det? Har du blivit arg någon gång? Vad hände då? Hur känns det att vara arg tycker du? Var någonstans i kroppen känns ilskan? När kan det vara bra att bli arg? Gick det att se på tant Stuesson att hon var arg? På vilket sätt syntes det?
5. Vilma och Loppan smyger in i trädgården för att hämta bollen. Sedan åker de också tillbaka för att prata med Tant Stuesson. Vad är det de säger till Tant Stuesson? Vad tycker du var modigast? Att gå in och hämta bollen eller att åka tillbaka och prata? Varför då?
6. Verkar det som att Tant Stuesson blir arg på Vilma och Loppan när de sagt vad de tycker till henne? Hur kan en se på henne vad hon känner? Syns det i bilden i boken? Varför blir hon inte arg tror du? Verkar det som att Vilma och Loppan tror att Tant Stuesson blev arg?
7. Vad tycker du är modigt att göra? Har du gjort något som du tycker är modigt eller känner du någon som du tycker har gjort något modigt? Vad betyder det att vara modigt?
8. Vilma tar sig fram på hjul, Loppan på ben. Hur tar du dig fram? Vad är det bästa med att ta sig fram på hjul? Vad är det bästa med att ta sig fram på ben? Känner du någon som tar sig fram på hjul? Känner du någon som tar sig fram på ben?

Köp boken och ladda ner
handledningen på www.olika.hu.

OLIKA förlag - utbildning - kommunikation
Ut med stereotyper - in med möjligheter!
www.olika.hu

"Skolan ska stimulera
elevernas kreativitet,
nyfikenhet och självför-
troende samt vilja till att
pröva egna idéer och
lösa problem."

Lgr 11

FRÅGOR OM HEM OCH FRITID

1. Vilma bor i Kråkebo. Där finns flera olika sorters hus. Var bor du? Hur ser ditt hem ut? Hur ser platsen runt omkring dig ut där du bor?

Övning: Låt barnen beskriva den plats där de bor. Hur ser det ut? Vad finns där? Vad är bra med den platsen och vad är mindre bra? När ni har pratat om den kan barnen rita en bild av sitt hem och välja om de vill fokusera på till exempel byggnaden eller på andra saker som kan göra ett hem, vare sig det är platsen, sina favoritsaker eller någon ur sin familj. Prata gärna om bilderna efteråt.

2. I boken köper Vilma och Loppan lördagsgodis. Brukar du äta godis? När äter du? Vad tycker du är gott?

3. Vilma och Loppan gillar att spela fotboll. Vad tycker du är roligt att göra? Varför då?

4. I boken spelar Vilma och Loppan fotboll på helgen. Vad tycker du om att göra på helgerna? Hur tycker du att helgdagarna skiljer sig från veckodagarna? Vilka saker är det bästa med veckodagarna? Vilka saker är det bästa med helgerna?

5. I boken tycker Vilma och Loppan att Marta och Zlatan är bra fotbollsspelare. Känner du till dessa fotbollsspelare? Både Marta och Zlatan är väldigt kända för att de är så bra på att spela fotboll. Vet du någon som du tycker är extra bra på något? Vad är du bra på? Vad skulle du vilja bli bra på?

OM FLICK- OCH POJKROLLEN

I böckerna om Vilma och Loppan får de både bli rädda och arga, och de får säga ifrån och göra sin röst hörd. Loppan får också vara rolig och påhittig (egenskaper som vanligen tillskrivs pojkar) och Adam får visa tålmod med barn. Men forskningen visar att flickor och pojkar generellt sett gestaltas utifrån traditionella föreställningar om kön. Det handlar om allt från vad de gör till hur de gör det, var de gör det och hur det beskrivs. Även färger, egenskaper och handling påverkas av huvudpersonens kön. Till exempel "skuttar" flickor när pojkar "springer" och pojkar är ute på äventyr medan flickor rör sig i eller nära hemmet. Men barn är sällan antingen eller, även om vi tenderar att påverka deras utveckling utifrån föreställningar om kön. Att ge barn nyanserade bilder av flickor och pojkar öppnar upp för fler möjligheter för alla barn.

OM LEK

I den här boken får Vilma och Loppan på ett självklart sätt visa intresse för en fysisk sport som fotboll och ta för sig när de susar fram med Blixten. Leken är små barns skola; här övar vi känslor, relationer, egenskaper och roller. En snabb analys i en leksaksaffär pekar inte bara på att barn förväntas leka med olika leksaker beroende av kön, utan också på att lekarna ska öva olika färdigheter, så som relationer eller fantasi, närhet eller distans, rörelse eller motorik och så vidare. En bra strategi kan vara att hjälpa barn att skapa bredare användningsområden för leksaker, så att leksaken och leken ger barnet fler möjligheter att öva och utveckla färdigheter och intressen.

OM FUNKTION

I barnböcker saknas det barn med annan funktion än det som är norm. Och när dessa barn får vara med handlar berättelserna ofta om sådan som är svårt med att vara på andra sätt än funktionsnormen. Det kan handla om att ta sig fram på hjul istället för på ben, och sensmoralen brukar då vara att barn som använder rullstol, som Vilma, är lika bra som andra barn, trots allt. För att vi ska kunna se bortom en funktionsnedsättning och spegla alla barns lika värde är det viktigt att visa barn med funktionsnedsättning på samma villkor som alla andra barn, precis som i böckerna om Vilma och Loppan.

Köp boken och ladda ner handledningen på www.olika.nu.

OLIKA förlag - utbildning - kommunikation
Ut med stereotyper - in med möjligheter!
www.olika.nu

Vill du veta mer om jämställdhet och normkreativitet?
Läs mer och boka våra populära utbildningar på olika.nu/utbildning!

FRÅGOR SOM UTMANAR
STEREOTYPER UTAN
ATT FÖRSTÄRKA DEM.
NORMKREATIVT
HELT ENKELT!

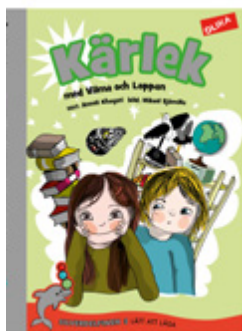
OLIKA

Pedagogisk bokhandledning till

Kärlek med Vilma och Loppan

av författaren Anneli Khayati och illustratören Mikael Sjömillå

FRÅGOR OM KONFLIKT, KÄNSLOR OCH KÄRLEK

1. I boken är Sigge ny i klassen. Hur tror du att det skulle kännas att komma ny till en klass? Hur kan en göra för att någon som är ny ska känna sig välkommen?
2. Danne retas på rasten genom att ta Loppans mössa. Är det okej att retas på skoj i en lek? Hur kan en märka om någon inte tycker att det är roligt att bli retad? Vilken typ av "ret" tycker du är fel? Hur tror du det känns att bli retad fast en inte vill?
3. I boken blir Vilma arg på Danne och Loppan när de berättat för alla att Vilma är kär i Sigge. Vad gör dig arg? Vad gör du då? Hur känns det i dig när du är arg?
4. Vilma vill inte vara med Danne och Loppan på rasten efteråt. Vad tycker du en ska göra om en blir osams med en kompis? Hur kan en bli sams? Hur känns det när du är osams med någon?
5. I boken blir Vilma kär i Sigge, men hon är kompis med Danne och Loppan. Är det skillnad på att vara kompisar och på att vara kär? På vilket sätt?
6. Vilma verkar bli både glad och nervös av Sigge. Hur tror du att det känns i kroppen när en är kär?
7. Både Danne och Vilma är kära i Sigge. Kan flera personer vara kära i samma människa? Får en vara kär i vem en vill? Loppan säger att hon inte är kär i någon. Måste en vara kär i någon tycker du?
8. Danne ångrar vad han sagt och gjort och ber Vilma om ursäkt. Hur tror du att det kan kännas om du har sagt någonting som du ångrar? Vad kan du göra då?
9. Vilma tar sig fram på hjul, Loppan på ben. Hur tar du dig fram? Vad är det bästa med att ta sig fram på hjul? Vad är det bästa med att ta sig fram på ben? Känner du någon som tar sig fram på hjul? Känner du någon som tar sig fram på ben?

Köp boken och ladda ner
handledningen på www.olika.hu.

OLIKA förlag - utbildning - kommunikation
Ut med stereotyper - in med möjligheter!
www.olika.hu

"Ingen ska i skolan
utsättas för diskriminering på
grund av kön, etnisk tillhörighet,
religion eller annan trosuppfattning,
könsöverskridande identitet eller
uttryck, sexuell läggning, ålder eller
funktionsnedsättning eller för annan
kränkande behandling. Sådana
tendenser ska aktivt motverkas."

Lgr 11

FRÅGOR OM VÄNSKAP OCH HEMLIGHETER

1. Vilma och Loppan är vänner och de är ganska olika. De är också kompis med Danne. Vilma tycker att Loppan och Danne är ganska lika. Tycker du att det är viktigt att din kompis är lik dig? På vilka sätt är det viktigt och på vilka sätt är det inte viktigt att en kompis är lik dig?

2. Hur tycker du att en bra kompis ska vara? Vad skulle du vilja att en kompis gjorde om du var arg eller ledsen? Vem eller vad skulle kunna göra dig på gott humör igen?

Övning: Låt barnen skriva och/eller rita ett brev till någon eller något de tycker om, eller någon eller något som kan få dem på bra humör igen om de varit arga eller ledsna.

3. Sigges namn är egentligen Sadik och Loppan är ett smeknamn som Vilma hittat på; Loppan heter egentligen Lovisa. Vet du varifrån ditt namn kommer? Vet du vad det betyder? Har du någonsin haft ett smeknamn?

4. I boken är Vilmas känslor hemliga. Är det viktigt att få ha hemligheter? Vilka hemligheter är det inte så bra att ha? Hur skulle det kännas om en kompis berättade en hemlighet ni har tillsammans?

OM KÄRLEK

Kärlek mellan barn är ett återkommande tema i barnböcker. Däremot är kärlek utanför heteronormen i princip osynliggjord. När vi rör oss utanför den normen reagerar många med att se det som att det är "för tidigt" för barn att se den typen av kärlek, utan att problematisera om det i så fall är "för tidigt" att se kärlek mellan barn av olika kön. Skillnaden ligger i att människor generellt sett sexualiserar den homosexuella kärleken på ett sätt som inte sker med den heterosexuella. Därför tycker många att känslornas laddning och rättfärdighet i en barnbok skiftar beroende på mellan vilka personer den utspelas. Genom att kategoriskt förneka annan kärlek än den heterosexuella berättar vi för barn om vad som är rätt och om vad som förväntas av dem, och vi uppfyller inte läroplanens krav om aktiva åtgärder för att inkludera alla olika sexuella läggningar i normen. I den här boken öppnar vi odramatiskt upp för en bredare kärleksnorm där både barn och vuxna kan bli kära i vilka de vill, i och med att både Vilma och Danne är kära i Sigge medan Loppan inte är kär i någon annan än sig själv.

OM FLICK- OCH POJKROLLEN

I böckerna om Vilma och Loppan är både flickor och pojkar påhittiga, modiga, känslolösa och kärleksfulla. Men forskningen visar att flickor och pojkar generellt sett gestaltas utifrån traditionella föreställningar om kön. Det handlar om allt från vad de gör till hur de gör det, var de gör det och hur det beskrivs. Även färger, egenskaper och handling påverkas av huvudpersonens kön. Till exempel "skuttar" flickor när pojkar "springer" och pojkar är ute på äventyr medan flickor rör sig i eller nära hemmet. Men barn är sällan antingen eller, även om vi tenderar att påverka deras utveckling utifrån föreställningar om kön. Att ge barn nyanserade bilder av flickor och pojkar öppnar upp för fler möjligheter för alla barn.

OM FUNKTIONS- NEDSÄTTNING

I barnböcker saknas det barn med funktionsnedsättning. När de får vara med handlar boken oftast om funktionsnedsättningen och något problem knutet till det. I slutet av boken brukar sensmoralen vara att barnet med en funktionsnedsättning är lika bra som andra barn, trots allt. För att vi ska kunna se bortom en funktionsnedsättning och istället se den likvärdiga människan måste barn med en funktionsnedsättning få gestaltas i böcker på samma villkor. I böckerna om Vilma och Loppan är Vilma inte med i boken i egenskap av sin funktionsnedsättning, utan som ett barn som i sin egen rätt upplever vänskap, konflikter och kärlek. Böckerna utmanar också stereotypa bilder genom att låta förutfattade meningar komma på skam.

Köp boken och ladda ner handledningen på www.olika.nu.

OLIKA förlag - utbildning - kommunikation
Ut med stereotyper - in med möjligheter!
www.olika.nu

Vill du veta mer om jämställdhet och normkreativitet?
 Läs mer och boka våra populära utbildningar på olika.nu/utbildning!

FRÅGOR SOM UTMANAR
STEREOTYPER UTAN
ATT FÖRSTÄRKA DEM.
NORMKREATIVT
HELT ENKELT!

OLIKA

Pedagogisk bokhandledning till

Tillsammans med Vilma och Loppan av författaren Anneli Khayati och illustratören Mikael Sjömillå

FRÅGOR OM VÄNSKAP, LEK OCH KONFLIKT

1. I boken leker Loppan med en annan kompis medan Vilma är sjuk och provar nya saker! Brukar du leka olika saker med olika människor? Varför kan det vara så tror du?
2. På rasten försvinner Loppan ut med Malla. Varför blir det så tror du? Hur tror du att det känns för Vilma? Hur tycker du att Loppan skulle ha gjort? Hur tycker du att Vilma skulle ha gjort?
3. När Malla säger att Vilma får vara med och leka tycker inte Vilma att det känns som om hon menar det. Varför då tror du? På vilka sätt kan du göra så att någon inte känner sig välkommen – eller känner att den inte får vara med – fast du inte säger något? Hur känns det för den som inte får vara med tror du?
4. Vilma tycker att Malla bestämmer för mycket när de leker. Hur kan en göra för att alla ska kunna vara med och bestämma? Hur tycker du att det känns när du inte får vara med och bestämma?
5. Malla verkar veta vad hon vill och är bra på att göra så att det blir som hon vill. När kan det vara bra? Vad finns det för olika sätt att få sin vilja igenom? Brukar du veta vad du vill? Hur brukar du göra för att det ska bli så?
6. Vilma är arg på Loppan. Hur ska en göra för att bli vänner om en blivit osams tycker du? Har du blivit osams med en vän någon gång? Hur kändes det? Hur gjorde ni för att bli sams igen? Hur kändes det att vara ovänner?
7. Vilma och Loppan tycker att de är bra tillsammans. Vad är det som är bra med att göra saker tillsammans tycker du? Vilka saker tycker du om att göra med andra? Vilka saker tycker du om att göra själv?
8. Vilma, Loppan och Malla går alla i samma klass. De är vänner fast de inte alltid tycker likadant om allt, och de är både lika och olika varandra. Är dina vänner olika dig på något vis? Är de lika dig på något vis? Vad är bra med att vara olika? Vad är bra med att vara lika?

Köp boken och ladda ner
handledningen på www.olika.hu.

OLIKA förlag - utbildning - kommunikation
Ut med stereotyper - in med möjligheter!
www.olika.hu

“Eleven ska i skolan
möta respekt för sin person
och sitt arbete. Skolan ska
sträva efter att vara en levande
social gemenskap som ger
trygghet och vilja och lust
att lära.”

Lgr 11

FRÅGOR OM FRITID OCH FUNKTION

1. I boken är Vilma sjuk. Vad brukar du göra när du är sjuk? Finns det saker som är bra med att vara sjuk? Vad är det som är dåligt med att vara sjuk? Brukar du längta efter något när du är sjuk?

2. Malla tycker mycket om att rida och kan mycket om hästar och ridning. Känner du någon som är bra på något särskilt? Vad är du bra på?

3. Alla kan inte kunna allt om allt. Malla tycker att Vilma inte kan tillräckligt om hästar. Men Vilma kan kanske något som Malla inte kan. Vad är det som är bra med att vi kan olika saker? Om en vill veta mer om något, hur kan en göra då?

4. Vilma sitter i rullstol. Hur tror du att det är för Vilma? Hur tar du dig fram? Hur känns det? Vad tror du att det finns för bra saker med att ha en rullstol som Vilmas?

OM ETNICITET

I den här boken har barnen i skolan självfallet olika färger, och Malla får anta rollen som hästkunnig – något som vanligen tillskrivs barn med nordiskt utseende. Igenkänning är en viktig aspekt av både läsning och läslust. Att få spegling blir ett sätt att bygga en positiv självbild och att känna sig inkluderad i samhället. Igenkänning kan ske på olika vis, vi kan hitta gemensamma nämnare med människor som på många sätt är och lever annorlunda än vi själva. Och vi kan hitta igenkänning genom att känna igen yttre aspekter som uppväxtmiljö, familj eller etnicitet. Båda aspekterna är viktiga. Genom att på ett självklart sätt gestalta och inkludera barn och vuxna med olika etnisk bakgrund i böcker vidgar vi normen för vilka som är likvärdiga i samhället.

RIDSPORT OCH KÖN

Förvisso är det "typiskt" att det är flickor som rider i barnböcker. Men här får det en kraftfull innebörd tack vare viljestarka Malla och dessutom är hennes dominans inte självklart negativ, utan har både för- och nackdelar. Ridsport är en av få OS-grenar där kvinnor och män tävlar under samma förutsättningar. Det finns många olika sätt att rida och tävla. I fälttävlan rider och hoppar du i terräng, medan du i till exempel trav sitter i en vagn bakom hästen på en oval bana. Av de som sysslar med ridsport aktivt idag i Sverige beräknas 86 % vara kvinnor/flickor. Historiskt sett har dock hästar och ridning tidigare varit en manlig domän. Att bemästra ett starkt djur som hästen kräver mycket av ryttaren som både får använda muskelstyrka och utveckla sin förmåga till ledning och tydlighet. Många kvinnor på högre poster inom arbetslivet har ridit som unga, eller rider fortfarande.

OM FUNKTIONS- NEDSÄTTNING

I barnböcker saknas det barn med funktionsnedsättning. När de får vara med handlar boken oftast om funktionsnedsättningen och något problem knutet till det. I slutet av boken brukar sensmoralen vara att barnet med en funktionsnedsättning är lika bra som andra barn, trots allt. För att vi ska kunna se bortom en funktionsnedsättning och istället se den likvärdiga människan måste barn med en funktionsnedsättning få gestaltas i böcker på samma villkor. I böckerna om Vilma och Loppan är Vilma inte med i boken i egenskap av sin funktionsnedsättning, utan som ett barn som i sin egen rätt upplever vänskap, konflikter och kärlek. Böckerna utmanar också stereotypa bilder genom att låta förutfattade meningar komma på skam.

Vill du veta mer om jämställdhet och normkreativitet?

Läs mer och boka våra populära utbildningar på olika.nu/utbildning!

OLIKA förlag - utbildning - kommunikation

Ut med stereotyper - in med möjligheter!

www.olika.nu